

УДК 657.479.5

DOI: 10.31651/2076-5843-2020-1-133-143

ЄРЕМЯН Олена Михайлівна

к.е.н., доцент,
Херсонський національний технічний університет,
м. Херсон, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8170-7598>
number_one_2000@ukr.net

БОЙКО Людмила Іванівна

к.е.н., доцент,
Херсонський національний технічний університет,
м. Херсон, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2691-6239>
boyko088@ukr.net

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Статтю присвячено дослідженню особливостей обліку витрат підприємств будівельної галузі. З'ясовано сутність методів обліку витрат будівельного підприємства, їх призначення та застосування. Виявлені галузеві особливості будівництва та об'єкти калькулювання в будівництві. Проаналізовано сучасні методи управління витратами підприємства, виявлено їх переваги і недоліки та встановлено необхідність індивідуального підходу до вибору систем управління витратами будівельних підприємств.

Ключові слова: *собівартість, калькулювання, облік, витрати, методи, управління, будівельне підприємство.*

Постановка проблеми. Будівництво, як галузь, є однією з найпріоритетніших в економіці будь-якої країни. В останні роки намітилася чітка тенденція зростання обсягів житлового будівництва порівняно з попереднім десятиліттям. Це суттєво активізує не тільки розвиток сучасних технологій будівництва, а й потребує нових ефективних методів управління будівельним виробництвом, спрямованих на здешевлення вартості житла, зниження матеріальних, трудових і фінансових витрат у цій сфері. Відповідно зростає економічне і соціальне значення обліково-аналітичної інформації стосовно витрат на будівництво житлових будинків, введення житлової площі в експлуатацію, забезпечення реалізації заходів щодо зниження собівартості будівельно-монтажних робіт.

Господарювання в ринкових умовах свідчить, що витрати є найважливішим об'єктом управління на підприємстві, тому вдалий вибір методів та моделі управління витратами забезпечить можливості його подальшого розвитку та зростання конкурентоспроможності.

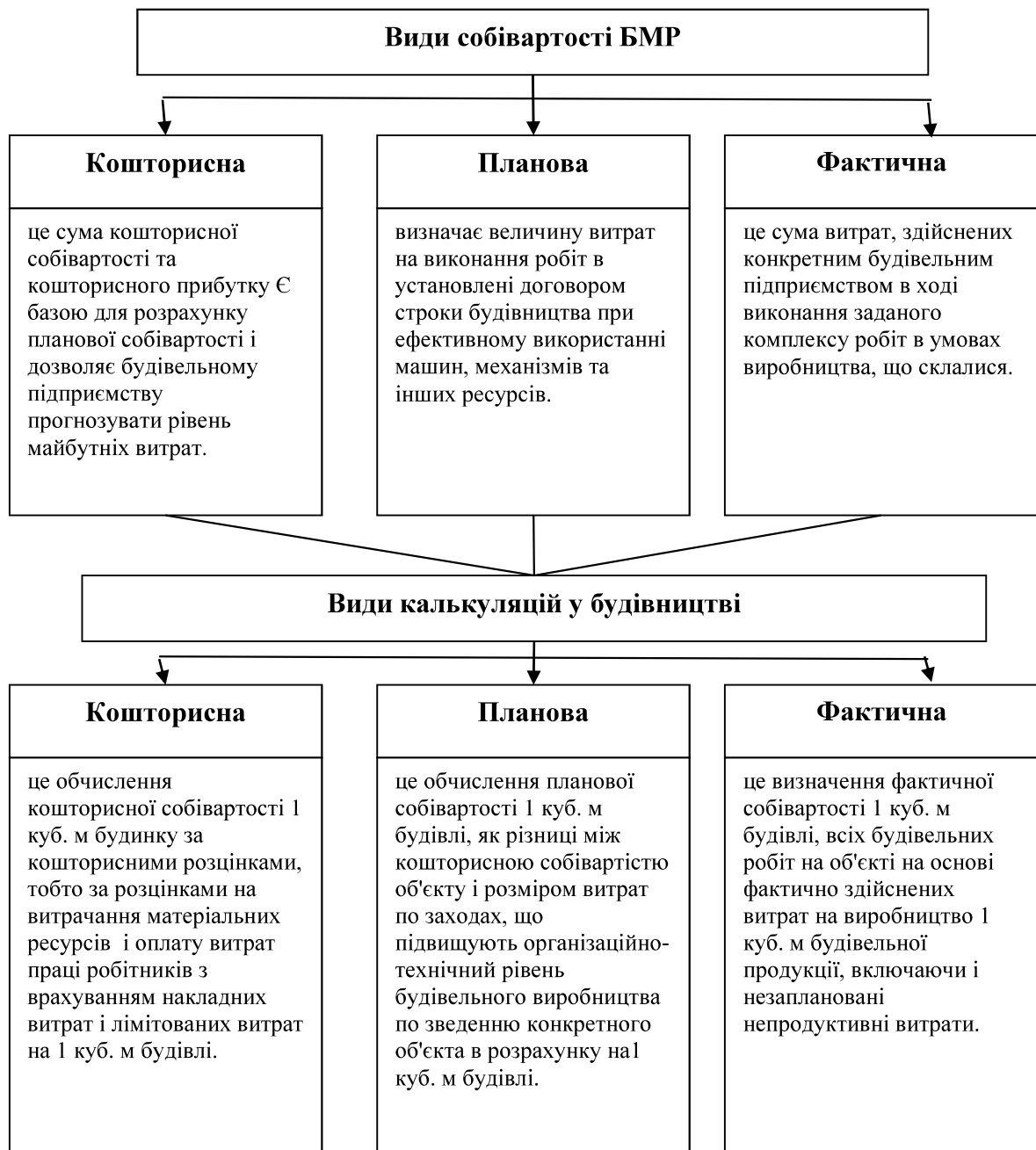
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню організаційно-методичних питань обліку й аналізу витрат будівельного виробництва присвячені праці відомих дослідників, зокрема В. Бабича, А. Баширова, А. Дмитренка, В. Єрофеева, З. Задорожного, Н. Іщенко, Я. Крупки, Б. Литвина, О. Нарінського, В. Осмятченка, О. Павелка, О. Ромашко, І. Чалого, К. Ягмур та ін. Однак, сучасні умови господарювання ставлять нові вимоги до управління витратами, і вимагають від них реального вдосконалення методів управління всіма видами витрат. В той же час, аналіз літературних джерел свідчить про недостатнє вивчення досліджуваної проблеми з позиції використання у практичній діяльності підприємств, а також адаптації закордонного досвіду до вітчизняних умов господарювання.

Метою дослідження є обґрунтування сучасних підходів до управління витратами будівельних підприємств на основі дослідження вітчизняного та закордонного досвіду, виявлення їх недоліків та переваг в практичному застосуванні.

Викладення основного матеріалу дослідження. Собівартість завжди розглядалася як

центральна і постійна категорія бухгалтерського обліку, але ідеологія контролю витрат повинна відповідати вимогам конкретного історичного моменту макро- і мікроекономіки. Відповідно до сучасної теорії управлінського обліку не можна об'єктивно і повно відповісти на запитання про те, скільки коштує виробництво продукту, без його глибокого розгляду. Собівартість – суб'єктивний показник, що визначає витрати на виробництво продукції кожним окремим підприємством, тоді як вартість – це об'єктивний показник, що характеризує ціну на товар, що склалася на ринку. Отже, ціна виражає вартість товару в грошових одиницях, проте, визначається ціна на основі собівартості [1, с. 78].

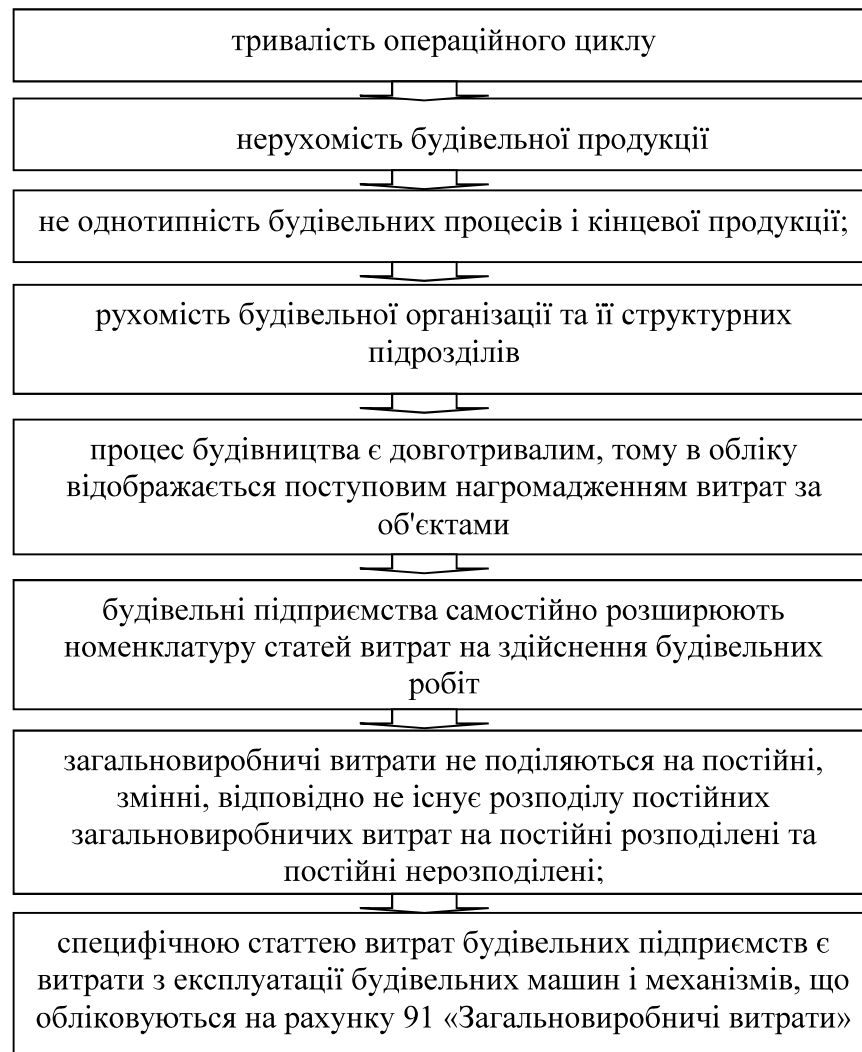
Визначення собівартості продукції здійснюють за допомогою калькулювання. В будівництві використовуються показники кошторисної, планової і фактичної собівартості БМР. Взаємозв'язок видів собівартості будівельно-монтажних робіт з видами калькуляцій представлено на рис. 1.

Рис. 1. Взаємозв'язок видів собівартості будівельно-монтажних робіт із видами калькуляцій

Джерело: сформовано авторами

Для управління собівартістю продукції необхідно враховувати галузеві особливості будівництва. Основними з них є (рис.2) [2].

Рис. 2. Особливості діяльності будівельних підприємств [2]

Класифікація витрат визначається будівельною організацією самостійно з метою отримання повної і достовірної інформації про витрати при організації планування, бухгалтерського та внутрішньогосподарського обліку, аналізу собівартості будівельно-монтажних робіт, прийняття адміністративних рішень.

Облік витрат та калькулювання собівартості продукції здійснюється за об'єктами калькулювання. Об'єкти калькулювання будівельного субпідрядного підприємства відображені на рис. 3.

Облік витрат та калькулювання собівартості продукції передбачає застосування великої кількості калькуляційних методів. До основних методів обліку витрат та калькулювання собівартості відносять: позамовний, нормативний, попроцесний (попередільний), змішаний, на основі діяльності, котловий.

На будівельних підприємствах використовується позамовний метод калькулювання собівартості, в зв'язку з чим доцільно провести його більш ретельне вивчення.

Позамовний метод обліку собівартості використовується при виготовленні унікального виробу або виконуються за спеціальним замовленням роботи. Даний метод широко описаний авторами для підприємств, що надають послуги, або зайнятих виробництвом, але не для підрядників будівництва.

Рис. 3. Об'єкти калькулювання в будівництві [3, с. 131]

Сутність даного методу полягає в тому, що всі прямі витрати враховуються за окремими виробничими замовленнями (картками). Решта витрат враховуються за місцями їх виникнення і включаються в собівартість окремих замовлень відповідно до встановленої базою розподілу.

Об'єктом обліку витрат і об'єктом калькулювання при цьому методі є окреме замовлення. Вид замовлення визначається договором із замовником. У ньому обмовляється вартість, порядок розрахунків, передача продукції (робіт, послуг), термін виконання замовлення. До моменту виконання замовлення його витрати вважаються незавершеним виробництвом. При цьому методі витрати на виробничі матеріали, оплату праці виробничих робітників і загальнозаводські накладні витрати відносять на кожне індивідуальне замовлення [4, с. 8].

Також при розробці методики обліку та аналізу для управління господарською діяльністю будівельного підприємства необхідно визначитися, яким чином застосовувати систему нормування і чи слід її взагалі застосовувати.

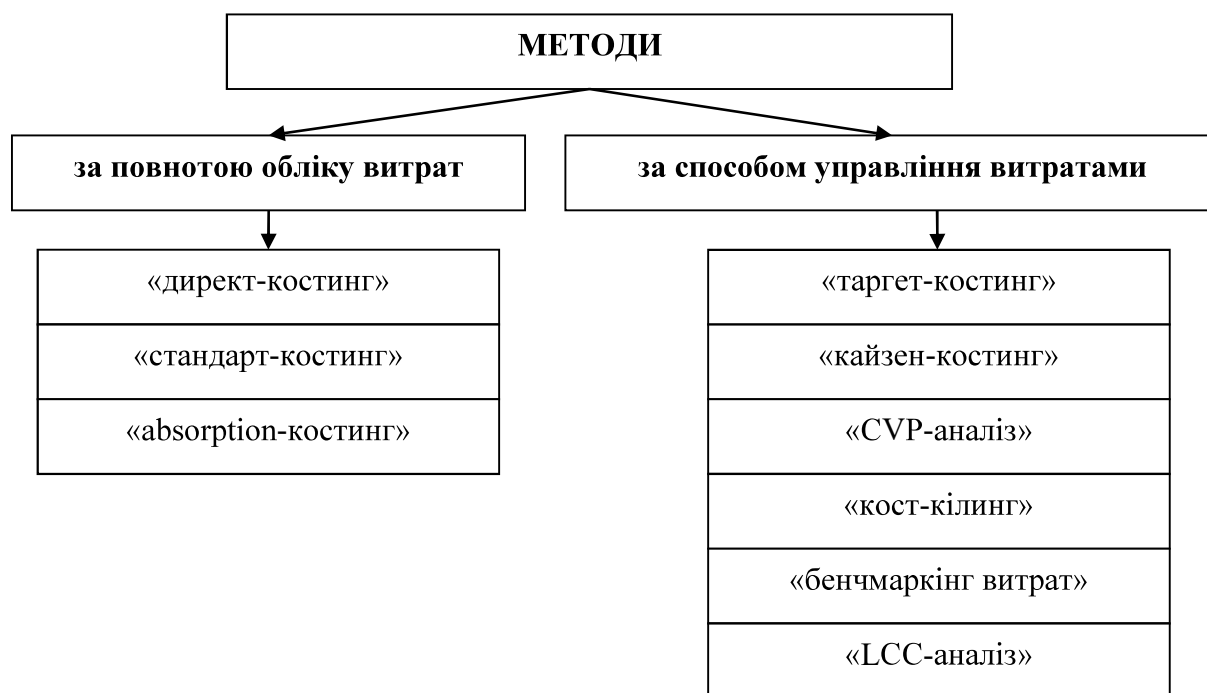
Нормативний метод обліку витрат та калькулювання собівартості продукції характеризується тим, що на підприємстві по кожному об'єкту складається попередня нормативна калькуляція (кошторисна документація). Нормативні калькуляції розраховуються на основі технічно обґрунтованих норм витрат матеріальних і трудових ресурсів. Вони в свою чергу встановлюються відповідно до технічної документації на виконання робіт (кошторису) та утворюють взаємопов'язану систему, яка регламентує всі сторони господарської діяльності підприємства. Облік організовується так, щоб всі витрати поділити на витрати за нормами і відхиленням від норм. Дані про виявлені відхилення дозволяють управляти собівартістю виробів і разом з тим калькулювати фактичну собівартість шляхом додавання до нормативної собівартості (вирахування з неї) відповідної частки відхилень від норм по кожній статті [4, с.9].

Облік витрат виконується за кількома методами – сукупностями прийомів та операцій практичного або теоретичного пізнання дійсності, що підпорядковані рішенням конкретного завдання. Отже, метод є лише засобом досягнення мети.

Однак, світова практика свідчить, що основним засобом побудови ефективного менеджменту підприємства є система управління витратами. Проблема постійного пошуку шляхів оптимізації розміру витрат та забезпечення їх планового рівня призвела до виникнення безлічі методів управління витратами.

Тому варто розмежовувати поняття «методи обліку» – це ті, методи, які використовуються для визначення собівартості продукції (робіт і послуг) та «методи управління» – ті, що необхідні для зменшення витрат [5, с.19].

Вивчивши та проаналізувавши літературу, на нашу думку, до методів обліку необхідно віднести «директ-костинг», «стандарт-костинг» та «absorption-костинг». Серед методів управління витратами можна виділити наступні: «таргет-костинг», «кайзен-костинг», «CVP-аналіз», «кост-кілінг», «бенчмаркінг витрат», «LCC-аналіз» тощо (рис. 4).

Рис. 4. Сучасні методи обліку та управління витратами на будівельних підприємствах

Джерело: сформовано авторами

У межах «директ-костингу» розраховується точка безбитковості, досліджуються можливості сегменту ринку і прийняття рішення щодо визначення обсягів продукції [6, с. 64]. Метод передбачає створення самостійної системи внутрішнього управлінського обліку на середніх і великих, зі складною внутрішньою структурою, крупносерійним або масовим типом виробництва, підприємствах. Доцільніше використовувати даний метод в умовах депресії та інфляції, ніж в умовах підйому економіки, адже при умовах депресії керівник більше контролює змінні витрати, ніж постійні. При цьому здійснюється оперативний контроль і за постійними витратами. У даному випадку для контролю за собівартістю використовуються стандартні, нормативні затрати, тобто «директ-костинг» поєднують зі «стандарт-костингом», основою якого є підрахунок очікуваних витрат. Очікувані витрати визначають на основі норм і нормативів, до яких підприємство повинно прагнути.

Із метою оперативного управління витратами будівельного підприємства деякими авторами пропонується використання методики відображення операцій за системою «стандарт-костинг», яка припускає, що усі ресурси повинні нормуватися як за кількісними, так і за якісними (вартість) характеристиками. Зокрема, автори розглядають матеріальні цінності виходячи з того, що всі придбані матеріали повинні спочатку прийматися до обліку за затвердженими обліковими цінами, а потім за фактичними цінами з виявленням відхилень у вартості заготівлі матеріалів. Проблема полягає в тому, що номенклатура споживаних будівельними підприємствами ресурсів, зокрема матеріалів, відрізняється широким розмаїттям, тоді як на промислових підприємствах вона обмежена.

«Absorption-костинг» виник в 30-х рр. XX ст. в США. Особливістю методу є те, що прямі витрати відносять безпосередньо на собівартість окремих видів продукції на підставі первинних документів, а непрямі витрати розподіляють за конкретними об'єктами на основі бази розподілу. Доцільно використовувати, якщо на підприємстві проводиться тільки один або кілька продуктів, але в невеликому обсязі; сума загальновиробничих витрат істотно змінюється від періоду до періоду; при наявності довгострокових контрактів на виконання певного обсягу робіт [6, с.65].

Закордонний досвід управління витратами налічує значний інструментарій, однак його використання у сучасній практиці вітчизняних підприємств пов'язане з цілим рядом труднощів, які зумовлені такими причинами.

1. Відсутність у практиці вітчизняних підприємств ведення управлінського обліку. Існуючий на підприємствах фінансовий облік дозволяє нормальне функціонування лише нормативного обліку витрат, західним аналогом якого є стандарт-кост.

2. Чинна облікова політика обумовлена існуючими нормативами оподаткування, суворой законодавчої регламентацією ведення обліку, що зобов'язує підприємства до обчислення повної собівартості продукції.

3. Високий відсоток тіншових операцій у загальному обсязі транзакцій. Це обумовлено прагненням знизити податкові бази. Таким чином спотворюється офіційна звітність, дані про недоліки, обсягах реалізації не відповідають дійсності, застосування економічних інструментів впливу на рівень витрат є недоцільним.

4. Розподіл витрат на постійні та змінні на вітчизняних підприємствах здійснюється тільки на етапі планування, при обліку вони відображаються на одних і тих же рахунках. Умовність розподілу накладних витрат спотворюють дані про прибутковість того чи іншого виду продукції.

5. Недостатня увага керівництва підприємства до питань управління витратами.

6. Введення в господарську практику функцій управління витратами пов'язане з додатковими витратами, які можуть собі дозволити лише великі підприємства.

7. Недостатньо кваліфікації, відсутність досвіду вітчизняних фахівців у використанні сучасних методів управління витратами, необхідність навчання і перенавчання персоналу.

Реалізація функцій управління витратами здійснюється різноманітними методами, які можна віднести до категорії «методи управління», адже в них йдеться про цілеспрямовані дії, які проводяться менеджерами з однією метою – зменшити витрати.

Розглянемо більш докладно застосування сучасних методів управління витратами на будівельних підприємствах і визначимо їх переваги та недоліки.

Метод «таргет-костингу» – застосовується на етапі проектування нового виробу або модернізації продукції, яка досягла за етапами життєвого циклу стадії старіння [7, с.189]. Цей метод застосовувати на будівельних підприємствах доцільно під час проведення підготовчих робіт, пов'язаних із вибором концепції забудови земельної ділянки. За умови, що відома можлива ринкова ціна реалізації, будівельне підприємство, вирахувавши з неї бажаний прибуток, може визначити собівартість будівництва об'єкта. Стратегічне управління витратами вимагає особливої уваги з боку менеджерів щодо питання залучення субпідрядників, тобто порівняння витрат на виконання робіт власними силами або силами субпідрядників. У цьому випадку можна використати елементи цільового калькулювання собівартості будівельного продукту (таргет-костинг). Основною відмінною рисою цільової калькуляції є підтримка стратегії зниження витрат ще на стадії проектування продукту. Відправною точкою калькулювання буде вважатися встановлення договірної вартості виконання деяких будівельних робіт (замовлення). Визначена ціна формує основу для розрахунку визначених витрат або цільової собівартості замовлення. Розмір визначених витрат - це ціль, до якої повинна прагнути будівельна організація. Визначені витрати є інструментом превентивного контролю та економії витрат ще на стадії проектування.

Наступний метод – «кайзен-костинг» – виник у Японії і набуває дедалі більшого поширення на підприємствах США та Європи. Він передбачає вдосконалення і зниження витрат, в якому мають брати участь усі працівники – менеджери і робітники, що дає

можливість зменшити непродуктивні витрати. Метод кайзен-костинг (kaizen costing) спрямований на досягнення цільової собівартості завдяки пошуку дешевших матеріалів, несуттєвій зміні технології будівництва, підвищенню рівня механізації праці та виробітку робітників.

На сьогоднішній день метод «ABC-костинг» дозволяє визначити найбільш достовірну собівартість за допомогою найбільш правильного розподілу накладних витрат, проте даний метод дуже трудомісткий, що відзначають такі автори як Е.В. Кондукова, Я.В. Соколов, М.А. Вахрушина [8, с.319]. Необхідно відзначити, що метод «ABC-костинг» полягає у тому, щоб списувати накладні витрати безпосередньо на ті бізнес-процеси, які є основними споживачами цих накладних витрат. Якщо проаналізувати склад накладних витрат, то деякі з них лише умовно можна вважати накладними, оскільки безпосередньо пов'язані з виконанням планових робіт на конкретному об'єкті. Для того щоб знизити похибку у визначенні собівартості будівельних об'єктів, доцільно частину накладних витрат виділити в якості умовно прямих і віднести їх на собівартість об'єктів, а вже решту суми накладних витрат розподіляти пропорційно обраної базі розподілу. Якщо умовно-прямі накладні витрати, віднести на окремий аналітичний рахунок в складі прямих витрат, то сформована таким чином собівартість об'єктів буде більш достовірною без зайвих витрат, пов'язаних з впровадженням складних систем калькулювання («ABC-костинг»), ніж собівартість об'єктів, сформована без прямого віднесення зазначених витрат у собівартість об'єктів.

Інший метод – «бенчмаркінг витрат» передбачає пошук еталонних підприємств-лідерів, з метою порівняння з власним та переймання його найкращих методів роботи.

Кожне будівельне підприємство для можливості застосування в роботі бухгалтерії ефективної системи обліку господарської діяльності, на основі якої можна приймати управлінські рішення, а також проводити порівняльний аналіз за вартістю об'єктів-аналогів у різних організаціях і застосовувати сучасні методи управління витратами — «бенчмаркінг» та TQM, має закріпити в обліковій політиці єдину базу розподілу накладних витрат. Як було зазначено раніше, сучасні державні стандарти та норми щодо визначення вартості будівельної продукції, а також досвід більшості розвинених країн свідчить про те, що накладні витрати повинні розподілятися пропорційно оплати праці робітників, або, принаймні, пропорційно вартості переробки, без урахування вартості матеріалів. Це необхідно для того, щоб несправедливо не завищувати собівартість матеріаломістких об'єктів. Вибір бази розподілу накладних витрат залежить від кожного підприємства, оскільки на законодавчому рівні у вирішенні даного питання була отримана свобода.

«CVP-аналіз» надає змогу швидко оцінити обсяг продажу продукції і її вплив на прибуток. Він ґрунтується на зіставленні трьох величин – витрат підприємства, доходу від реалізації й отриманого прибутку, що має забезпечити беззбитковість діяльності або запланований фінансовий результат

Метою «кост-кілінгу» є максимальне зменшення витрат без шкоди для його діяльності й перспектив розвитку. Так, «кост-кілінг» передбачає скорочення витрат, що обмежено залежать від підприємств. Мінімізація цін у рамках «кост-кілінгу» можлива через участь підприємства в тендерах, жорсткий тиск на постачальників, зменшення ланцюга руху сировини, пошук нових постачальників або оптимізацію структури наявних.

Сутність методу «LCC-аналіз» полягає у розрахунку витрат за етапами життєвого циклу продукції і застосовується при стратегічному управлінні, охоплюючи період в декілька років. Україні цей метод доцільно застосовувати на тих підприємствах, які виробляють нестандартний асортимент продукції [7, с. 196].

«Метод VCC» розглядає ланцюжок споживчої вартості, зокрема, передбачає аналіз витрат, що знаходяться поза сферою прямого впливу підприємства. Застосовується в стратегічному управлінні витратами. Особливістю «методу VCC» є дотримання 2-х умов: високого рівня кваліфікації управлінського персоналу та працівників обліково-аналітичних служб на підприємстві, де застосовується даний метод.

Також необхідно визначити ще один поширений метод управління витратами це EVA. Він є одним із найбільш нових методів та полягає у можливості прив'язати створення вартості до певних груп робітників або підрозділів і так отримувати критерій для диференційованої винагороди за виконану роботу на підприємстві

В табл. 1 представимо переваги та недоліки вище зазначених методів.

Таблиця 1

**Переваги та недоліки методів
управління витратами на будівельних підприємствах**

Метод	Переваги	Недоліки
1	2	3
Таргет-костинг	-відносно простий інструмент контролю -стимулює до знаходження нових інноваційних рішень -не має необхідності в застосуванні нової дорогої технології чи матеріалу	-необхідною умовою є існування тісної взаємодії між різними підрозділами та працівниками -колектив має бути єдиним злагодженим механізмом
Кайзен-костинг	-забезпечує постійне зменшення витрат -утримання їх на заданому рівні	- необхідність мотивації працівників і корпоративної культури, що підтримує залучення персоналу в діяльність організації.
Бенчмаркінг	-ефективні способи зменшення витрат і вдосконалення процесів у діяльності підприємства вже перевірені лідером ринку або підприємством, взятим за зразок; - можливість комбінування різних методів, що забезпечили успіх у зменшенні витрат іншим підприємствам.	-не всі методи, які вивели лідера до успіху, допоможуть вашій організації -необхідно ретельно обирати підприємство, яке будете наслідувати -обов'язкове врахування зовнішніх факторів та умов -труднощі в отриманні інформації
Кост -кілінг	-дозволяє швидко зменшити витрати	-жорсткі методи досягнення результату -необхідно мати повну і достовірну інформацію про діяльність усього підприємства
CVP-аналіз	-можливість визначити обсяг реалізації залежно від запланованого прибутку -простота та відносна швидкість	-необхідність поділу витрат на змінні (залежать від обсягу продукції) та постійні (не залежать від обсягу продукції) - зміна наявних у моделі чинників (змінних і постійних витрат, обсягу реалізації й ціни) може суттєво змінити кінцевий результат
LCC-аналіз	-точний прогноз витрат і співвідношення отриманого доходу та витрат щодо виробництва виробу в цілому; -забезпечення стратегічного бачення структури витрат і зіставлення її зі структурою доходів.	-невизначеність в обліку накладних витрат -може потребувати витрат на отримання великої додаткової інформації.
EVA-підхід	-відкривається потенціал, який закладений у персоналі будь-якої організації -надання інформації і мотивації співробітникам - дає змогу враховувати дохідність та ризики проектів (операційні і фінансові); -надають можливість уникнути розбіжності між фінансовою звітністю та реальним станом справ	- недооцінка таких факторів довгострокового успіху, як знання персоналу, - інформаційні технології, - корпоративна культура; - досить складні розрахунки; -жорсткий взаємозв'язок винагороди й показника EVA може призвести до прийняття рішень, спрямованих на короткострокові вигоди; - орієнтація в основному на короткострокову перспективу, а не на довгострокову.

Джерело: сформовано авторами

Визначивши основні методи для управління витратами постає питання, який саме метод

управління обрати на своєму підприємстві. Для цього в табл. 2 визначено основні критерії, для яких доцільно застосовувати той чи інший метод.

Таблиця 2

Основні критерії вибору методу управління витратами

Метод	Мета	Стадія життєвого циклу товару	Критерії вибору		
			Організаційна структура	Розмір підприємства	Позиція підприємства на ринку
1	2	3	4	5	6
Директ-костинг та стандарт-костинг	Підтримка витрат на заданому рівні	Зростання обсягу продажу внаслідок визнання товару покупцем	Функціональна	Середнє	Послідовник
Таргет-костинг та кайзен-костинг	Постійне зменшення витрат	Зростання обсягу продажу внаслідок визнання товару покупцем	Лінійно-функціональна	Велике	Новачок
CVP-аналіз	Постійне зменшення витрат	Зростання обсягу продажу внаслідок визнання товару покупцем	Лінійно-функціональна	Середнє	Претендент на лідерство
Кост-кілінг	Коротко-часне скорочення витрат	Спад обсягу продажу і прибутку	Лінійно-функціональна	Середнє	Послідовник
Бенчмаркінг	Постійне зменшення витрат	Впровадження товару на ринок	Функціональна	Велике	Претендент на лідерство

Джерело: сформовано авторами

Висновки. Розглянувши та проаналізувавши основні зарубіжні методи обліку та управління витратами, можемо зробити висновок, що для вибору існуючих моделей управління витратами, необхідний індивідуальний підхід. Зараз українські підприємства переважно використовують класичні, традиційні методи обліку, такі як калькулювання собівартості продукції з повним розподілом витрат, не приділяючи гідної уваги зарубіжному досвіду. Обираючи найкращий метод, керівництву необхідно провести детальні дослідження на своєму підприємстві майже з усіх питань його діяльності. Отже, від правильно обраного методу або їх сукупності залежить ефективність управління витратами.

Для вдалого вибору методу управління витратами, необхідно визначити, якою є мета підприємства, та досягнення яких цілей воно прагне. Виходячи з даної інформації, можливо підібрати дієву та результативну модель управління:

1. Вихід на нові ринки – метод VCC, LCC-аналіз, таргет-костинг, CVP-аналіз, бенчмаркінг витрат;
2. Закріплення на існуючих ринках – бенчмаркінг витрат, кайзен-костинг;
3. Зростання прибутку в короткостроковому періоді – метод ABC, кост-кілінг;
4. Зростання прибутку в довгостроковому періоді – Таргет-костинг, кайзен-костинг;
5. Підвищення конкурентоспроможності підприємства за рахунок низьких витрат і відповідної низької ціни – метод VCC, таргет-костинг, бенчмаркінг;
6. Випуск нової продукції і виведення її на новий або існуючий ринок – LCC-аналіз, таргет-костинг.

Отже, існує велика кількість як традиційних методів, так і сучасних, які спрямовані на оптимізацію витрат. Але не завжди є доцільним їх використання в чистому вигляді, адже найліпша комбінація традиційних та сучасних методів оптимізації витрат, залежно від ситуації, може дати кращі результати в досягненні успіху. Тут відіграють роль вид діяльності підприємства, його організаційна структура, пріоритетні напрями розвитку та цілі для вибору оптимального методу управління витратами.

Список використаних джерел

1. Корягін М. В. Бухгалтерський облік у системі управління вартістю підприємства: теоретико-методологічні концепції : монографія. Львів : ЛКА, 2012. 389 с.
2. Пирець Н.М., Черненко Т.В. Методи визначення собівартості продукції підприємства будівельної галузі в системі управлінського обліку. *Економічний простір*. 2013. № 71. С. 231–238.
3. Іваницька Т.Є. Аналіз методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції будівельного підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. Вип. 1(01). С. 129–134.
4. Давидюк Т.В. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції у вітчизняних нормативних актах: напрями удосконалення. *Економіка: реалії часу*. 2016. № 1. С. 6–13.
5. Кулинич М.Б., Фреюк В.В. Взаємозв'язок методів калькулювання і методів обліку витрат у вітчизняній і міжнародній обліковій практиці. *Агросвіт*. 2014. № 7. С. 35–44.
6. Радченко К. Аналіз методів калькулювання та їх застосування в різних галузях промисловості. *Економіка*, 2011. № 130. С. 63–65.
7. Литвин Ю.Я., Олійник В.М. Прогресивні методи обліку витрат на виробництво (вітчизняні і зарубіжні): монографія. Тернопіль: Збруч, 1995. 218 с.
8. Вахрушина М. А. Бухгалтерський управлінський облік. М.: Омега-Л, 2005. 576 с.
9. Бегла Ю. М., Хачатрян В. В. Система управління витратами на підприємстві. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=64081> (дата звернення: 20.11.2019).
10. Ляшко І. І., Єременко О. М. Актуальні проблеми управління витратами в підприємницькій діяльності. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2012. Вип. 1. Т. 1. С. 62–68.
11. Скрипник М.І. Методи обліку витрат і методи калькулювання: сутність і співвідношення. *Міжнародний збірник наукових праць*. 2009. Вип. 2 (14). С. 202–206.

References

1. Koryahin, M. V. (2012). *Bukhhalters'kyu oblik u systemi upravlinnya vartystyu pidpryyemstva: teoretyko-metodolohichni kontseptsyi* [Accounting in the system of management of the value of the enterprise: theoretical and methodological concepts], Lviv Academy of Commerce, Lviv (in Ukr.).
2. Pirets, N.M., & Chernenko, T.V. (2013). Methods of determining the cost of production of enterprise construction industry in the management accounting system. *Economic space*, 71, 231–238.
3. Ivanitskaya, T.E. (2016). Analysis of methods of cost accounting and costing of production of construction enterprise. *Eastern Europe: Economy, Business and Management*, 1, 131–134.
4. Davidiyuk, T.V. (2016). Methods of cost accounting and cost calculation of products in domestic regulations: directions for improvement. *Economy: the realities of time*, 1, 6–13.
5. Kulinich, M.B., & Freyuk, V.V. (2014). Relationship between costing methods and cost accounting methods in domestic and international accounting practice. *Agrosvit*, 7, 35–44.
6. Radchenko, K. (2011). Analysis of calculation methods and their application in different industries. *Economy*, 130, 63–65.
7. Litvin, Y.Y., Oiler, V.M. (1995). *Progressive methods of accounting for production costs (domestic and foreign): monograph*. Ternopil: Zbruch (in Ukr.)
8. Vakhrushina, M.A. (2005). *Accounting Management: Study for university students studying for economics specialties*. M.: Omega-L (in Russ.)
9. Behla, Yu. M., & Khachatryan, V. V. (2015). “Cost Management System at the enterprise”, [Online], available at: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=64081> (Accessed: 20.11.2019).
10. Lyashko, I. I. and Yeremenko, O. M. (2012). “Aktual'ni problemy upravlinnya vytratamy v pidpryyemnyts'kiy diyal'nosti”. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektual'noyi vlasnosti*, 1.1, 62–68.
11. Skripnik, M.I (2009). Cost Accounting and Costing Methods: Essence and Ratio. *International collection of scientific works*, 2, 202–206. (in Ukr.)

YEREMIAN Olena

PhD in Econ., Associate Professor,
Kherson National Technical University,
Kherson, Ukraine

BOYKO Ludmila

PhD in Econ., Associate Professor,
Kherson National Technical University,
Kherson, Ukraine

MODERN APPROACHES TO GOVERNANCE EXPENDITURE OF CONSTRUCTION ENTERPRISES

Introduction. *Construction, as an industry, is one of the highest priorities in the economy of any country. In recent years, there has been a clear upward trend in the volume of housing construction compared to the previous decade. This significantly intensifies not only the development of modern construction technologies, but also requires new effective methods of construction management, aimed at reducing the cost of housing, reducing material, labor and financial costs in this area. Accordingly, the economic and social importance of accounting and analytical information on the cost of housing construction, commissioning of living space, ensuring the implementation of measures to reduce the cost of construction works.*

Purpose. *The purpose of the study is to substantiate modern approaches to the cost management of construction companies based on the study of domestic and foreign experience, identify their shortcomings and advantages in practical application.*

Results. *The features of cost accounting and costing of products of construction industry enterprises are investigated in the article. The objects of calculation of the construction subcontracted enterprise are defined, the essence and the procedure of using the non-contractual method of costing in construction are considered. It has been found that cost accounting can be performed by several methods - sets of techniques and operations of practical or theoretical knowledge of reality, which are subordinated to the solution of a specific task. Therefore, the method is only a means to an end.*

However, world practice shows that the main means of building effective enterprise management is a cost management system. In the paper it is proved that it is necessary to distinguish between the terms "accounting methods" and "management methods". In order to quickly manage the costs of a construction company, the possibility of using the technique of displaying operations on the systems of "direct-costing", "standard-costing", "Absorption-costing" was explored. A number of difficulties have been identified that hinder cost management in the current practice of domestic enterprises and it is proved that the implementation of cost management functions is carried out by various methods, which can be classified as "management methods".

Therefore, the paper discusses in more detail the application of modern methods of cost management in construction enterprises, namely: "target-costing", "kaisen-costing", "SVR-analysis", "cost-keeling", "benchmarking of costs", "LSS analysis, their advantages and disadvantages are identified. The basic criteria according to which it is expedient to apply one or another method of cost management, in order to choose an effective method of cost management in a construction company are proposed.

Originality. *Research essence of methods of accounting of expenses of the construction enterprise, their purpose and application. Industry specific construction features and calculation objects in construction have been identified. The modern methods of enterprise cost management from the point of view of practical use are analyzed, their advantages and disadvantages are revealed and the necessity of individual approach to the choice of systems of cost management of construction enterprises is determined.*

Conclusion. *There are a number of traditional and modern methods that aim to optimize costs. But it is not always advisable to use them in its purest form, because the best combination of traditional and modern methods of cost optimization, depending on the situation, can give better results in success. Here are the features of the enterprise's activity, its organizational structure, priority areas of development and goals for choosing the optimal method of cost management. This requires further in-depth study.*

Key words: *cost, costing, accounting, costs, methods, management, construction company.*

Одержано редакцією: 22.12.2019
Прийнято до публікації: 25.02.2020